

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 459/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. septembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]
[REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Legerským, Námestie sv. Anny 25, Trenčín, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 Tpo 31/2017 z 25. apríla 2017, ako aj postupom a uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. 0 Tp 43/2017 zo 14. apríla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. mája 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 31/2017 z 25. apríla 2017, ako aj postupom a uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 43/2017 zo 14. apríla 2017.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je spolu s ďalšími osobami obvinený zo spáchania skutku právne posúdeného ako obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi spáchaného organizovanou skupinou podľa § 172 ods. 1 písm. b) a c) a písm. d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) a j) Trestného zákona. Obvinenie bolo sťažovateľovi spolu s ostatnými obvinenými vznesené uznesením vyšetrovateľa prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Západ, Nitra, ČVS: PPZ-513/NKA-PZ-ZA-2016 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) z 11. apríla 2017. V súvislosti s týmto trestným konaním bol proti sťažovateľovi a aj ostatným obvineným podaný návrh na vzatie do väzby. O návrhu bolo rozhodnuté uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 43/2017 zo 14. apríla 2017 (ďalej aj „uznesenie zo 14. apríla 2017“) tak, že sťažovateľ bol vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku s tým, že väzba sťažovateľa sa začína 10. apríla 2017 o 20.15 h.

3. Proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2017 podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal zásadné porušenie práva na obhajobu. K tomuto porušeniu malo dôjsť tým, že jeho obhajkyňi bolo pri výsluchu 11. apríla 2017 odmietnuté právo nazrieť do spisu s odkazom na § 69 ods. 2 Trestného poriadku. Takéto porušenie nastalo aj v konaní pred sudcom pre prípravné konanie, keď obhajca sťažovateľa požiadal pred rozhodnutím o návrhu na vzatie sťažovateľa do väzby o nazretie do spisu vrátane jeho utajovanej prílohy. Tejto žiadosti už bolo vyhovené, avšak iba v trvaní 10 minút, pričom nazretie do utajovanej prílohy bolo odmietnuté a spis bol obhajcovi sprístupnený iba v tých častiach, ktoré sa týkali osoby sťažovateľa. Sťažovateľ v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2017 uviedol, že „... *takýmto postupom mu bolo odňaté právo vyjadriť sa*

k dôkazom o jeho obvinení, a to nielen z hľadiska ich obsahu, ale aj z hľadiska zákonnosti ich zabezpečenia a zároveň mu bola znemožnená príprava obhajoby na argumentáciu voči skutkovým okolnostiam, ktoré mali tvoriť základ pre jednotlivé dôvody väzby v zmysle návrhu prokurátora na jeho vzatie do väzby... osoba o ktorej väzbe sa rozhoduje musí byť informovaná o podaniach založených do spisu a musí mať skutočnú možnosť sa k nim vyjadriť a že informácie, ktoré sú podstatné pre posúdenie zákonnosti väzby, musia byť primeraným spôsobom sprístupnené obhajcovi obvineného v rámci umožnenia nazretia do vyšetrovacieho spisu, keďže väzba je jedným z najzávažnejších a najcitlivejších zásahov do ľudských práv“.

4. O takto odôvodnenej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2017 rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 31/2017 z 25. apríla 2017, ktorým podľa § 193 od. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť zamietol. K namietanej nesprávnosti postupu sudcu pre prípravné konanie pri umožnení nahliadnuť do spisu krajský súd uviedol, že „... neboli doposiaľ zistené žiadne pochybenia orgánov činných v trestnom konaní (vrátane možnosti odmietnutia nazerania do spisu a s ním spojených práv v zmysle § 69 Trestného poriadku) a že námietky obvinených a ich obhajcov neboli takej sily, aby mohli zvrátiť uvedený záver“.

5. Sťažovateľ namieta, že zo strany okresného súdu a následne krajského súdu nebol zabezpečený taký postup, ktorý by mu umožnil vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa dôvodnosti a zákonnosti jeho vzatia do väzby, čo bolo spôsobené odopretím nazretia do spisu v celom požadovanom rozsahu. Krajský súd na takúto tvrdenú nesprávnosť a nezákonnosť postupu okresného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2017 vôbec neprihliadol, a teda namietanú nezákonnosť rozhodnutia okresného súdu neodstránil.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie a aby o nej rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že postupom a uznesením okresného súdu zo 14. apríla 2017, ako aj postupom a uznesením krajského súdu z 25. apríla 2017 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy

a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Zároveň sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu zo 14. apríla 2017, ako aj uznesenie krajského súdu z 25. apríla 2017 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a aby uložil krajskému súdu povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia.

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 426/08).

13. Z obsahu sťažnosti a jej petitu ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením okresného súdu zo 14. apríla 2017 a postupom, ktorý mu predchádzal, a postupom a uznesením krajského súdu z 25. apríla 2017, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu.

14. Ústavný súd v prípade namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uvádza, že môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02). Do obsahu právomoci ústavného súdu teda v zásade nepatrí preskúmať postup (hodnotenie) všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup môže preskúmať

len opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je uspôsobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov (IV. ÚS 83/03).

1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom a uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 43/2017 zo 14. apríla 2017

15. Sťažnosť vo vzťahu porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu zo 14. apríla 2017 bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

16. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

17. Sťažovateľ bol v prvostupňovom konaní v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku oprávnený dovoľávať sa ochrany svojich práv a slobôd v rámci konania o sťažnosti na krajskom súde, ktorému ako súdu sťažnostnému prislúchalo preskúmať postup okresného súdu. Túto možnosť sťažovateľ využil a proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2017 podal sťažnosť, v ktorej namietal okrem iného skutočnosť, že jeho obhajkyňa nebolo umožnené nahliadnuť do spisu v požadovanom rozsahu. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup okresného súdu, pretože jeho namietaný postup a aj rozhodnutie preskúmal krajský súd, ktorý rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 43/2017 zo 14. apríla 2017.

2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 31/2017 z 25. apríla 2017

18. Krajský súd rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa, ako aj o sťažnostiach ostatných obvinených proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2017 o vzatí do väzby. Podstata sťažnostnej argumentácie sťažovateľa, ktorú uplatnil aj v ústavnej sťažnosti, sa týkali postupu okresného súdu, keď sudca pre prípravné konanie pred rozhodnutím o návrhu na vzatie sťažovateľa do väzby umožnil nahliadnuť obhajkyni sťažovateľa do spisu iba v trvaní 10 minút, pričom nazretie do utajovanej prílohy bolo odmietnuté a spis bol prístupný iba v tých častiach, ktoré sa týkali osoby sťažovateľa. Krajský súd v postupe sudcu pre prípravné konanie nezistil žiadne pochybenie a rovnaký názor zaujal aj k postupu orgánov činných v trestnom konaní.

19. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí byť kontradiktórne a vždy musí zaručovať rovnosť zbraní medzi stranami, prokurátorom a zadržovanou osobou. Rovnosť zbraní však nie je zabezpečená, keď je obhajkyni odopretý prístup k tým dokumentom vo vyšetrovacom spise, ktoré sú podstatné pre to, aby bolo možné účinne napadnúť zákonnosť väzby klienta. Vzhľadom na dramatický dopad, aký má pozbavenie slobody na základné práva dotknutej osoby, konanie podľa čl. 5 ods. 4 musí v zásade spĺňať základné požiadavky spravodlivého konania v zmysle čl. 6; najmä je potrebné dbať o to, aby osoba vo väzbe bola informovaná o podaniach založených do spisu a mala skutočnú možnosť sa k nim vyjadriť.

20. Podľa § 69 ods. 2 Trestného poriadku v prípravnom konaní orgán činný v trestnom konaní môže právo nazerať do spisu a s ním spojené práva podľa ods. 1 zo závažných dôvodov odmietnuť, najmä ak v spise nemožno urobiť také opatrenia, ktoré by zabránil zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania...

Podľa § 69 ods. 5 Trestného poriadku pri povoľovaní nazerať do spisov je nevyhnutné urobiť také opatrenia, aby boli zachované utajované skutočnosti, obchodné tajomstvo, bankové tajomstvo, daňové tajomstvo, poštové tajomstvo alebo telekomunikačné tajomstvo...

Podľa § 69 ods. 6 Trestného poriadku rovnaké práva ako orgán činný v trestnom konaní má aj sudca pre prípravné konanie, ak v čase konania v rámci svojej právomoci nakladá so spisom. Ak však sudca pre prípravné konanie v konaní o väzbe pred rozhodnutím o nej odmietne obvinenému alebo obhajcovi právo nazrieť do celého spisu, zároveň s odmietnutím tohto práva označí a umožní sprístupniť na nazretie obvinenému alebo jeho obhajcovi tie časti spisu, ktoré obsahujú skutočnosti alebo dôkazy, na ktoré sa podľa § 71 až 87 a § 339 pri rozhodovaní o väzbe prihliada.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku... O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd...

21. Ústavný súd vychádzal z relevantnej zákonnej úpravy a bol si pritom vedomý, že rovnosť medzi účastníkmi, resp. stranami v trestnom konaní treba posudzovať v kontexte jeho procesných funkcií, ktoré môžu byť odlišné v prípravnom konaní (t. j. od začatia trestného stíhania do podania obžaloby) od konania pred súdom (po podaní obžaloby).

22. V prípravnom konaní návrh na vzatie obvineného do väzby podáva prokurátor a rozhoduje o ňom sudca, ktorý tak plní funkciu (vykonáva činnosť) nestranného arbitra v „spore“ medzi prokurátorom a obvineným v otázke, či sa má trestné stíhanie obvineného viesť na slobode alebo vo väzbe. Ide o realizáciu ústavného princípu súdnej kontroly väzby v prípravnom konaní. Zákon ustanovuje, ktoré skutočnosti všeobecný súd (jeho sudca) pri rozhodovaní tohto sporu posudzuje.

23. Pri poskytovaní individuálnej ochrany základných práv a slobôd nie je úlohou ústavného súdu vyjadriť sa *in abstracto* k tomu, aký má byť správny výklad príslušnej zákonnej úpravy, alebo k tomu, aký postup a prostriedky má všeobecný súd zvoliť na dosiahnutie rovnosti zbraní medzi prokurátorom a obvineným pri rozhodovaní o väzbe v prípravnom konaní, ale posúdiť, či jeho napadnutý postup alebo opatrenie (rozhodnutie) vrátane spôsobu, akým interpretoval a aplikoval zákon, boli v konkrétnych okolnostiach veci zlučiteľné s ústavou alebo s príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach

a základných slobodách. Konkrétne bolo povinnosťou ústavného súdu preskúmať zlučiteľnosť napadnutého postupu a uznesenia krajského súdu s čl. 5 ods. 4 dohovoru – jeho požiadavku na rovnosť zbraní medzi prokurátorom a obvineným sťažovateľom.

24. Ako sťažovateľ uvádza, pred rozhodnutím o návrhu prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby požiadala jeho obhajkyňa o nazretie do spisu, ktorý bol súdu predložený. Obhajkyňa sťažovateľa požiadala aj o nazretie do utajovanej prílohy. Nazretie do spisu bolo umožnené iba v trvaní 10 minút, avšak do utajovanej prílohy bolo obhajkyňi odmietnuté nazrieť a spis bol sprístupnený iba v tých častiach, ktoré sa týkali osoby sťažovateľa. Ústavný súd akceptuje skutočnosť, že účinnosť vyšetovania, ktoré sa v prejednávanom prípade viedlo pre závažnú trestnú činnosť, bolo v počiatočnom štádiu a týkalo sa viacerých obvinených osôb, mohlo v danej veci vyžadovať utajenie časti získaných informácií pred sťažovateľom a jeho obhajkyňou v záujme zabezpečenia riadneho výkonu spravodlivosti. Išlo nepochybne o utajovanú prílohu, ktorej obsah bolo potrebné v zmysle § 69 ods. 5 Trestného poriadku zachovať v utajení. Z hľadiska namietaného porušenia práv bolo rozhodujúce, že obhajkyňi bolo umožnené do spisu nahliadnuť, čo sťažovateľ nespochybňuje. Samotná skutočnosť, že obhajkyňa nahliadla do spisu iba na 10 minút, nepredstavuje porušenie práv sťažovateľa. Navyše, ústavnému súdu neprináleží vyhodnocovať, či bol tento čas pre obhajkyňu dostatočný. Sťažovateľ tiež namieta, že jeho obhajkyňi bolo umožnené nazrieť do spisu len v tej časti, ktorá sa ho týkala. Obhajkyňa sťažovateľa však realizovala úkony na jeho obhajobu, teda spis mal pre ňu relevanciu práve v tých častiach, ktoré sa týkali sťažovateľa. Krajský súd v uznesení z 25. apríla 2017 v súvislosti s touto sťažnostnou námietkou sa stotožnil s postupom orgánov činných v trestnom konaní, a preto uviedol, že v ich postupe dosiaľ neboli zistené žiadne nedostatky. Z uvedeného dôvodu sťažnosť aj vo vzťahu k sťažovateľovi zamietol.

25. Záver krajského súdu o tom, že postup orgánov činných v trestnom konaní pri nazretí do spisu nevykazuje žiadne pochybenia, preto ústavný súd hodnotí ako plne ústavne akceptovateľný. Ústavný súd preto sťažnosť hodnotí v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

26. Pretože sťažnosť bola v celom rozsahu odmietnutá, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2017